

HOMILIJA ZAGREBAČKOG NADBISKUPA DRAŽENA KUTLEŠE
LUDBREŠKA SVETA NEDJELJA
Ludbreg, 1. rujna 2024.

Draga braćo i sestre, dragi hodočasnici!

Danas smo se okupili ovdje u svetištu koje nosi snažno svjedočanstvo o našoj vjeri u Krista i njegovu spasonosnu žrtvu. Nalazimo se pred relikvijom Krvi Kristove, koja nas neprestano podsjeća na neizmjernu ljubav i milosrđe koje nam je darovao naš Spasitelj, kako veli sveti Petar: „Ta znate da od svog ispraznog načina života, što vam ga oci namriješe, niste otkupljeni nečim raspadljivim, srebrom ili zlatom, nego dragocjenom krvlju Krista, Jaganjca nevina i bez mane“ (1 Pt 1, 18-19). Ovdje, na ovom svetom mjestu, Krist nam se očituje ne samo u svojoj Krvi, već i u svojoj riječi koja je bila i ostaje putokaz za sve nas.

Ovaj susret nije samo povijesna tradicija, već i duboko osobno duhovno iskustvo. Upravo je u Ludbregu, prije više od šest stoljeća, jedan svećenik, boreći se sa sumnjama u Kristovu euharistijsku prisutnost, doživio milost da vidi i dotakne stvarnu Kristovu Krv. Od tada, ovo mjesto postaje živo svjedočanstvo neizrecivih milosti koje proizlaze iz našeg pouzdanja u Gospodina.

Krist, koji nas je otkupio svojom Krvlju, objavio nam se kao Put, Istina i Život (usp. Iv 14, 6). Ove riječi nisu samo lijepa metafora, već stvarnost koju smo pozvani živjeti. Krist nije samo pokazatelj puta, već i sam Put kojim moramo kročiti; On nije samo jedan od učitelja, već i sama Istina kojoj smo pozvani vjerovati; i nije samo jedan od mnogih izvora života, već je sam Život, punina koju tražimo.

Krist nas danas poziva da dublje shvatimo i živimo te njegove riječi, da u svakoj svojoj misli, riječi i djelu očitujemo vjeru koja nije samo deklarativna, već stvarna i djelatna. Kristova Krv nije prolivena samo da bi ostala relikvija, već da bi postala središnja stvarnost naših života. Ako vjerujemo da smo otkupljeni, onda moramo živjeti kao otkupljeni, svjedočeći u svijetu o Onome koji je za nas i zbog nas rekao: „Ja sam Put, Istina i Život.“

U nastavku promišljajmo o tim riječima, otvarajući svoja srca i umove kako bismo dublje prodrli u otajstvo Kristove prisutnosti među nama.

1. ISUS JE PUT

Draga braćo i sestre, hoditi putem koji je sam Krist puno je više od vršenja vjerskih pravila ili usvajanja određenih obrazaca življenja. Naša katolička vjera nije samo još jedna filozofija među mnogima, niti samo koristan društveni program; ona je, prije svega, način života. Prvi kršćani nisu bili prepoznati po učenjima koja su usvajali, nego po načinu života koji su živjeli. Nazivali su ih sljedbenicima Puta (usp. Dj 9, 2; 19, 23; 24, 14). Ići putem koji je Krist značilo je za njih potpuno se poistovjetiti s njime, usvojiti njegove osjećaje i ostati u njegovoj ljubavi. Nije bilo zamislivo da vjeru prakticiraju u svome domu, a da je se odriču na javnome trgu ili čak kad su bili izloženi zvijerima u arenama. Zbog takve životne dosljednosti polagali su svoje živote, a to su mogli jer Put kojim su išli nije bio teorija, nego osoba, živi Bog koji je tako ljubio svijet da je dao svoga Sina za spasenje svih nas (usp. Iv 3, 16).

Životi mučenika također nam kazuju da kršćanstvo nije samo privatna stvar. Ne može ga se ograničiti na osobnu duhovnost koja ne zahvaća javni život. Naša vjera mora oblikovati svaki aspekt našeg postojanja, uključujući i naše javno djelovanje. Povijest pokazuje da javni život koji isključuje Boga ne obogaćuje, već ubija ljudski duh. Žalosna slika Europe koja se odriče svojih kršćanskih korijena, na koju je upozoravao papa Benedikt XVI., naša je realnost. Osim toga, sve jasnije opažamo kako su se intelektualne elite, pa i unutar same Crkve, „povukle ne samo iz zajedničkog svijeta oko sebe, nego i iz same stvarnosti.“¹ To nas, kao kršćane, ne smije obeshrabriti, već probuditi i osnažiti za svjedočenje svoje vjere, privatno i javno, ali uvijek u ljubavi i spremnosti na služenje.

Posebno je važno u ovom trenutku da oni među nama koji obnašaju javne službe prepoznaju svoju odgovornost. Kršćanski poziv zahtijeva od nas da oblikujemo društvo prema vrijednostima koje

proizlaze iz prirodnog moralnog zakona, koje štite ljudsko dostojanstvo od začeca do prirodne smrti te koje čuvaju slobodu savjesti i istinski odgajaju nove naraštaje u duhu istine i pravde.

Draga braćo i sestre, još uvijek se većina hrvatskih građana spremno izjašnjava vjernicima, u velikoj većini katolicima. Spremni smo ponositi se svojom vjerom, ali se zaustavljamo kada vjera od nas zahtijeva promjenu karaktera, stila života i navika. Želimo biti duhovni, ali ne dopuštamo uvijek Bogu da preuzme kontrolu nad našim životima. Slično je i s našim domoljubljem – spremni smo ga isticati nasuprot nekome, ali često se povlačimo kada nas domoljublje poziva na žrtvovanje osobne udobnosti i vlastitih interesa za opće dobro. To je istina pale ljudske naravi i po tome nismo ni gori ni bolji od drugih. Ali, naš je poziv da zbog Krista budemo drukčiji. Ovaj poziv možemo ispuniti samo ako se u potpunosti oslonimo na njega.

2. ISUS JE ISTINA

Isus je u poznatom razgovoru s Pilatom rekao da je došao posvjedočiti za istinu. Pilat mu je uzvratio pitanjem koje odjekuje kroz stoljeća: „Što je istina?“ (Iv 18, 38). Ljudska je misao kroz povijest nudila različite teorijske odgovore na to pitanje. Kad Isus kaže da je Istina, on ne govori o apstraktnom konceptu, već o konkretnoj stvarnosti koja je utjelovljena u njegovoj osobi. Poziva nas da našu stvarnost prosuđujemo polazeći od njegove osobe, a ne od ove ili one ideje ili filozofske misli. To također znači da je istina spoznatljiva i da je u najvećoj mogućoj mjeri možemo spoznati samo gledajući Isusovim očima i ljubeći Isusovim srcem.

Na osobnoj razini, bez usmjeravanja prema jednoj spoznatljivoj istini koja nas nadilazi i koja postoji prije i izvan nas samih, ne možemo rasti niti se razviti do punine na koju smo pozvani. Samo iz odnosa prema nepromjenjivoj istini proizlazi oblikovanje savjesti koja nas vodi u razlikovanju dobra i zla. Kada je uzor po kojemu se oblikujemo sama osoba Bogočovjeka Isusa Krista, tada nam sam Duh Sveti svjedoči da smo djeca Božja (usp. Rim 8, 16), baštinici života koji ne prolazi.

U ovome svjetlu odnos prema istini postaje temelj našeg unutarnjeg mira i radosti. Velikani duha i svjedoci savjesti poput svetog Thomasa Morea ili blaženog Alojzija Stepinca predstavljaju nam primjere onih koji su, čak i više od vlastitog života, birali radost i slobodu koje proizlaze iz ljubavi prema nepromjenjivoj Istini. Njihova djela svjedoče o njihovim uvjerenjima. Nažalost, danas često susrećemo osobe koje se društveno ili profesionalno predstavljaju na način koji nije u skladu s njihovim uvjerenjima. Budući da ljudska narav takav rascjep ne može izdržati, uvjerenja se često gube pod društvenim pritiskom i postajemo dio mase koja zaboravlja krajnje motive svoga djelovanja.

Na društvenoj razini, posljedice teorija koje niječu mogućnost spoznaje objektivne istine, ili koje svode istinu na praktičnost (pragmatizam), korisnost (utilitarizam) ili subjektivni doživljaj (relativizam), višestruko su negativne. Crkveno učiteljstvo neumorno nas upozorava da takve teorije razaraju općeljudske vrijednosti, udaljavaju čovjeka od njegova središta, a opće dobro svode na jednostavni zbroj onoga što većina ljudi trenutno želi. To neizbježno vodi neredu i nepravdi. Pravo opće dobro, kako nas uči Drugi vatikanski sabor, uključuje sve one uvjete društvenog života koji omogućuju pojedincima, obiteljima i zajednicama da postignu svoje usavršenje (GS 74). Ovo "usavršenje", međutim, pretpostavlja da vanjske, temeljne istine o ljudskoj prirodi i značenju već postoje. Mi te istine ne izmišljamo, nego smo pozvani svoje živote oblikovati prema njima.

3. ISUS JE ŽIVOT

U svijetu prepunom pitanja, dvojbi i nesigurnosti, u kojemu su poljuljani temelji same ljudske naravi i egzistencije, kao vjernici pronalazimo sve odgovore u svjetlu osobe Isusa Krista. On sam je Život. Stoga se kršćanstvo ne može svesti na sociološke, socijalne, političke, psihološke ili filozofske kategorije. Svaki pokušaj da to učinimo značio bi prodavati kršćanstvo po niskim cijenama, u nastojanju da ga prilagodimo ukusima suvremenog svijeta. No, kršćanstvo je više od toga – ono je susret sa samim Životom, s Bogom koji je postao čovjekom, proživio sve faze ljudskog života, ali i učinio korak dalje koji mi bez njega ne možemo učiniti. Svladao je smrt. Zato jedini s punim autoritetom može reći da je Život. I zato svetost ljudskog života proizlazi iz dostojanstva koje je čovjeku darovao Bog, a ne iz državnih zakona ili subjektivnih mjerila dostojanstva.

Kršćanstvo ne može pristati na relativizaciju svetosti života. Kultura života, koju katolički nauk vjerno prenosi i zagovara, predstavlja temelj na kojem se može izgraditi zdravo civilno društvo koje jamči dobrobit svih svojih članova.

Budimo svjesni, dragi vjernici, da sva obećanja blagostanja i prosperiteta postaju neodrživa ako se dovede u pitanje nepovredivo dostojanstvo ljudskog života. U okolnostima u kojima se vrijednost života nastoji relativizirati – bilo kroz rasprave o pobačaju, eutanaziji, rodnoj ideologiji, siromaštvu u svijetu ili migracijama – kršćani su pozvani bez kompromisa i ustezanja zauzeti jasan stav u obrani života i ljudskog dostojanstva.

Život koji Krist daje, nije nešto što možemo pronaći u prolaznim stvarima ovog svijeta, već je dar koji nadilazi sve što svijet može ponuditi. Zato, draga braćo i sestre, neka naši životi budu prožeti sviješću o ovoj istini; budimo odlučni branitelji života u svim njegovim fazama i ljudskim iskušenjima, jer u Kristu imamo jamstvo konačne pobjede života.

4. ŽIVJETI VJERU KOJU ISPOVIJEDAMO

Draga braćo i sestre, pozvani smo voljeti svijet iz pravih razloga i na pravi način - zato što ga Bog voli i traži njegov spas. Imamo zadatak oplemeniti svijet, raditi za njegovo dobro u ime Isusa Krista. Nitko drugi to neće učiniti umjesto nas, niti ćemo uspjeti bez konkretne, praktične uključenosti u javni život, svjedočeći vjeru svatko na razini svoje odgovornosti. Kako bismo ispunili svoje poslanje, moramo bdjeti nad svojim osobnim navikama i biti spremni javno djelovati u otklanjanju korijenskih uzroka koji podržavaju kulturu smrti u našoj domovini. Kultura smrti – bilo da se očituje kroz nepoštivanje života, uvođenje rodne ideologije, razaranje obitelji ili zanemarivanje siromašnih – proturječi općeljudskim vrijednostima. U njihovu smo obranu pozvani, poput prvih kršćana, biti svjetlo svijeta i sol zemlje (Mt 5, 13-14), aktivno svjedočeći za Krista u svakodnevnom životu.

Stoga bih, kao sažetak onoga što bismo trebali danas ponijeti iz ovog svetišta, koje, čuvajući ispunjen zavjet Hrvatskoga sabora, simbolizira javno ispovijedanje vjere našeg naroda, istaknuo sljedeće:

Prvo, najsnažniji čin koji kao katolici možemo učiniti jest voljeti Isusa Krista, vjerovati u njegovu Crkvu i živjeti njezina učenja: ne samo riječima, već i djelima - javnim i privatnim.

Drugo, potrebno je ponizno se i svakodnevno kajati za svoje grijeha i propuste, ali ostati svjesni da svijet, unatoč povicima da vjeru treba isključiti iz javnog života, tu istu vjeru treba kako bi opstao.

Treće, pozvani smo iskrenim ispitom savjesti raskrinkavati navike nevjere, odnosno praktičnog ateizma koji se očituje kada djelujemo kao da Bog ne postoji, čak i ako riječima ispovijedamo vjeru.

Četvrto, Isusova zapovijed naviještanja Radosne vijesti potiče svakog vjernika, ali i Crkvu kao zajednicu vjernika, da se aktivno angažira u svijetu. Iako nećemo izgraditi Božje kraljevstvo na zemlji, to nas ne oslobađa dužnosti da kulturu i društvo u kojem živimo prožimamo Kristovim duhom i istinom.

Draga braćo i sestre, svatko od nas oblikuje duh našeg naroda i pomaže u odabiru smjera kojim će naša domovina krenuti u budućnosti. Posebna je odgovornost na vama, politički dužnosnici koji se izjašnjavate katolicima. Nijedna politika ne može opravdati podvrgavanje zapovijedi Božjih odredbama ljudskim. Moramo i kao narod oporaviti karakter da bismo mogli reći „*da*“ onome što našoj domovini treba, a „*ne*“ onome što joj ne treba; moramo očuvati zdrav razum kako bismo prepoznali razliku između dobra i zla.

Bog je utemeljio Crkvu da bude polog i čuvar njegove božanske istine, da se drži čvrsto i da od te istine crpi snagu, život i slavu, ne samo kršćanstvo, nego i cijelo čovječanstvo. Isus je rekao Petru: „Ti si Petar-Stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati“ (Mt 16,18). Riječi koje je Isus izgovorio Petru odnose se na otajstveno tijelo Crkve kao Božje tvorevine i neprevarljive su, no one se ne ostvaruju u svakoj mjesnoj Crkvi. Gospodin nije rekao da vrata paklena neće nadvladati Crkvu u Hrvatskoj, već je nama povjerio zadaću da slavu i pobjedu, koju je pripremio svojoj Crkvi, utjelovljujemo u ovom našem kraju i vremenu te prenosimo u baštinu naraštajima iza nas.

Kroz povijest Crkve, mnoge su mjesne Crkve nestale i iščeznule s lica zemlje. Odgovor na pitanje zašto se to dogodilo redovito nalazimo u odstupanju od Božjih zapovijedi, što potom rađa duhovnom sljepoćom i na koncu gubitkom zdravog razuma. Nakon što se napusti Božji zakon, čovjek nastoji opravdati vlastite pogrešne postupke, te tako počinje iskrivljavati istinu dok laž ne postane njegovo normalno stanje. Ako čovjek nešto ne želi vidjeti, pravilo je da to neće ni vidjeti; ako ne želimo učiniti ono što je ispravno kad znamo da je ispravno, tada će nam ispravno postati pogrešno, a pogrešno će nam se činiti ispravnim. Duhovno slijepa osoba nije u stanju vidjeti istinu, jer ne prihvaća Boga. Napuštanjem istine, napušta se i težnja za Bogom.

Potrebno je bdjeti kako ne bismo skrenuli s pravoga Puta, odbacili Istinu i izgubili Život koji nam je objavljen u Isusu Kristu, i tako promašili cilj, bilo kao pojedinci, bilo kao narod. Prionimo uz Krista vjerom potvrđenom djelima. Danas smo ovdje kako bismo ojačali tu vjeru sudjelovanjem na ovom euharistijskom slavlju i čašćenjem relikvija Kristove Krvi. Neka nas snaga te Krvi očisti i učvrsti. Isus Krist je isti jučer, danas i uvijek (usp. Heb 13, 8). Neka bude proslavljen po našim životima u sve vijeke vjekova. Amen.

¹ C. LASCH, *The Revolt of the Elites and the Betrayal of Democracy*, New York, 1995, 4, 20.